

Asia C-127/24

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

15.2.2024

Ennakkoratkaisupyyntön esittävä tuomioistuin:

Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

8.2.2024

Kantaja ja Revision-menettelyn valittaja:

Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA)

Vastaaja ja Revision-menettelyn vastapuoli:

VHC 2 Seniorenresidenz und Pflegeheim GmbH

BUNDESGERICHTSHOF

VÄLIPÄÄTÖS

[– –]

tehty:

8.2.2024

[– –]

Asiassa

GEMA Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte, [– –]

[– –] Berliini,

kantajana ja Revision-menettelyn valittajana,

[– –]

vastaan

VHC 2 Seniorenresidenz und Pflegeheim GmbH, [– –]

[– –] Unterschleißheim,

vastaajana ja Revision-menettelyn vastapuolena,

[– –]

Bundesgerichtshofin ensimmäinen siviilijaosto on [– –]

päättänyt seuraavaa:

- I. Asian käsittelyä lykätään.
- II. Unionin tuomioistuimelle esitetään seuraavat ennakkoratkaisukysymykset tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja direktiivin 2001/29/EY (EYVL L 167, s. 10) 3 artiklan 1 kohdan tulkinnasta:
 1. Ovatko kaupallisessa tarkoituksessa toimivan vanhainkodin asukkaat, joilla on huoneissaan televisio- ja radioliitännät, joihin vanhainkodin toiminnanharjoittaja lähettää kaapeliverkkonsa välityksellä oman satelliittivastaanottimensa kautta vastaanotettuja yleisradio-ohjelmia samanaikaisesti, muuttumattomina ja kokonaisuudessaan, direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa olevassa ”yleisölle välittämisen” määritelmässä tarkoitettu ”rajoittamaton määrä potentiaalisia vastaanottajia?
 2. Onko unionin tuomioistuimen tähän asti käyttämä määritelmä, jonka mukaan direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi ”yleisölle välittämiseksi” luokittelu edellyttää, että ”suojattu teos on välitettävä tietyllä teknisellä tavalla, joka poikkeaa siihen asti käytetyistä tavoista, tai, jos näin ei ole, ”uudelle yleisölle” eli yleisölle, jota tekijänoikeuden haltijat eivät ole ottaneet huomioon silloin, kun ne antoivat luvan teoksensa alkuperäiseen yleisölle välittämiseen”, edelleen yleisesti voimassa, vai onko käytetyllä tekniikalla merkitystä enää vain silloin, kun alun perin maanpäällisesti satelliitin tai kaapelin välityksellä vastaanotettuja sisältöjä siirretään avoimeen internetiin?
 3. Onko kyseessä direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa olevassa ”yleisölle välittämisen” määritelmässä tarkoitettu ”uusi yleisö” silloin, kun vanhainkodin voittoa tavoitteleva

toiminnanharjoittaja lähettää oman satelliittivastaanottimensa kautta vastaanotettuja yleisradio-ohjelmia samanaikaisesti, muuttumattomina ja kokonaisuudessaan kaapeliverkkonsa välityksellä asukkaiden huoneissa oleviin televisio- ja radioliitännöihin? Onko tämän arvioinnin kannalta merkitystä sillä, voivatko asukkaat vastaanottaa televisio- ja radio-ohjelmia huoneissaan maanpäällisesti kaapelilähetyksestä riippumatta? Onko tämän arvioinnin kannalta merkitystä lisäksi sillä, saavatko oikeudenhaltijat korvauksen jo alkuperäiseen lähetykseen antamastaan luvasta?

Perusteet:

- 1 A. Valittaja on Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte (GEMA). Se käyttää säveltäjien, sanoittajien ja musiikinkustantajien sille siirtämiä tekijänoikeuksia.
- 2 Vastapuolella on Dahnissa vanhus- ja hoitopalvelukeskus, jonka hoitoalueella on 88 yhden hengen ja 3 kahden hengen huonetta neljällä asuinalueella. Siellä asuu pysyvästi 89 hoidon tarpeessa olevaa vanhusta, jotka saavat majoituksen lisäksi myös kattavaa hoitoa ja hoivaa. Hoitoalueen lisäksi vastapuolen laitoksessa on erilaisia yhteisiä alueita, kuten ruokasaleja ja oleskelutiloja.
- 3 Vastapuoli vastaanottaa laitoksessa yleisradio-ohjelmia (televisio ja radio) oman satelliittivastaanottimensa kautta ja lähettää ne kaapeliverkkonsa välityksellä samanaikaisesti, muuttumattomina ja kokonaisuudessaan asukkaiden huoneissa oleviin televisio- ja radioliitännöihin. Tällä tavoin kaikkiin vanhus- ja hoitopalvelukeskuksen asukas- ja hoituhuoneisiin saadaan televisio- ja radiosignaalit.
- 4 Valittaja katsoo, että vastapuolen suorittama yleisradio-ohjelmien edelleen lähettäminen edellyttää lupaa, ja se on tuloksetta pyytänyt vastapuolta tekemään lisenssisopimuksen.
- 5 Alueellinen tuomioistuin määräsi vastapuolen tiettyjen seuraamusten uhalla lopettamaan valittajan ohjelmistoon kuuluvien televisioitujen ääniteosten, jotka ovat tekstitettyjä tai tekstittömiä, edelleenlähetyksen ilman valittajan lupaa samanaikaisesti, muuttumattomana ja kokonaisuudessaan lähetetyn ohjelman yhteydessä vastapuolen laitoksessa – – olevan kaapeliverkon välityksellä, erityisesti satelliittivastaanottimesta, asuin- ja hoituhuoneisiin.
- 6 Muutoksenhakutuomioistuin hylkäsi kanteen vastapuolen valituksen johdosta (Oberlandesgericht Zweibrücken (osavaltion ylioikeus, Zweibrücken, Saksa), GRUR 2023, 722). Valittaja toistaa vaatimuksensa Revision-valituksessaan, jonka [Bundesgerichtshof] on ottanut tutkittavaksi ja jonka hylkäämistä vastapuoli vaatii.

- 7 B. Valituksen menestyminen riippuu direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdan tulkinnasta. Ennen valituksen ratkaisemista asian käsittelyä on näin ollen lykättävä ja unionin tuomioistuimelle on esitettävä ennakkoratkaisupyyntö SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan ja kolmannen kohdan nojalla.
- 8 I. Muutoksenhakutuomioistuin katsoi, että kiello-oikeutta, johon valittaja vetoaa, ei ole, koska kyseessä ei ole yleisölle välittäminen.
- 9 Vaikka kyseessä on välittämistoimi, välittäminen ei tapahdu yleisölle, koska se rajoittuu käsiteltävässä asiassa laitoksen rajalliseen asukasryhmään, joka on – asunnonomistajien yhteisön jäsenten tavoin – rakenteeltaan hyvin yhtenäinen ja vakaa henkilöryhmä, jonka tarkoituksena on jäädä laitokseen pysyvästi ja jonka vaihtuvuus on melko vähäinen.
- 10 II. Valittajan tekemä valitus, jonka kohteena on tämä arviointi, menestyy, jos muutoksenhakutuomioistuin katsoi virheellisesti, että kaapelin välityksellä tapahtuva edelleenlähetys ei ole käsiteltävässä asiassa tekijänoikeuslain (Urheberrechtsgesetz, jäljempänä UrhG) 15 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä ja 3 kohdassa, 20 §:ssä ja 20 b §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettua yleisölle välittämistä. Valittajalla on oikeus nostaa kieltokanne (tästä jäljempänä B II 1). Se, täyttääkö kaapelin välityksellä tapahtuva edelleenlähetys käsiteltävässä asiassa yleisölle välittämisen edellytykset, on tarpeen selvittää monessa suhteessa unionin oikeuden kannalta. Aluksi on selvitettävä, ovatko vastapuolen vanhainkodin asukkaat direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa olevassa ”yleisölle välittämisen” määritelmässä tarkoitettu rajoittamaton määrä potentiaalisia vastaanottajia (tästä jäljempänä B II 2). Lisäksi on tarpeen selvittää, onko unionin tuomioistuimen käyttämä määritelmä direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämisestä, kun otetaan huomioon käytetty tekniikka, edelleen yleisesti voimassa, vai päteekö se enää vain tiettyihin välittämistilanteisiin (tästä jäljempänä B II 3). Lopuksi on selvitettävä, ovatko vanhainkodin asukkaat käsiteltävän asian kokoonpanossa direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa olevassa ”yleisölle välittämisen” määritelmässä tarkoitettu ”uusi yleisö” (tästä jäljempänä B II 4).
- 11 1. Valittajalla on oikeus nostaa kieltokanne UrhG:n 97 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen nojalla. Tekijöillä, esiintyjillä, yleisradio-organisaatioilla ja elokuvatuottajilla on yksinoikeus kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen. Jos heidän oikeuttaan loukataan, he voivat nostaa kieltokanteen UrhG:n 97 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan (ks. UrhG:n 97 §:n 2 momentista Bundesgerichtshofin (jäljempänä BGH) tuomio 18.6.2020 – I ZR 171/19, GRUR 2020, 1297 [9 kohta] = WRP 2020, 1573 – Yleisradiointi loma-asuntoihin, oikeuskäytäntöviittauksineen). Valittaja käyttää tätä oikeutta tekijöinä olevien säveltäjien ja sanoittajien puolesta.
- 12 2. Ensin on selvitettävä, ovatko kaupallisessa tarkoituksessa toimivan vanhainkodin asukkaat, joilla on huoneissaan televisio- ja radioliitännät, joihin vanhainkodin toiminnanharjoittaja lähettää oman satelliittivastaanottimensa kautta

vastaanotettuja yleisradio-ohjelmia samanaikaisesti, muuttumattomina ja kokonaisuudessaan kaapeliverkkonsa välityksellä, direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa olevassa ”yleisölle välittämisen” määritelmässä tarkoitettu ”rajoittamaton määrä potentiaalisia vastaanottajia” (ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys). Tästä riippuu, katsoiko muutoksenhakutuomioistuin perustellusti, ettei käsiteltävässä asiassa merkityksellinen oikeuksien hyödyntämistoimi ole UrhG:n 15 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä ja 3 kohdassa, 20 §:ssä ja 20 b §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettua yleisölle välittämistä.

- 13 a) Tekijän yksinoikeus teoksensa välittämiseen yleisölle (UrhG:n 15 §:n 2 momentin ensimmäinen virke) käsittää yleisradiointioikeuden (UrhG:n 15 §:n 2 momentin 3 kohta) eli oikeuden saattaa teos yleisön saataviin radion ja television, satelliitin, kaapelin tai vastaavien teknisten välineiden välityksellä (UrhG:n 20 §). Yleisradiointioikeuteen kuuluu oikeus UrhG:n 20 b §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuun kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen eli oikeus lähettää televisioitu teos samanaikaisesti, muuttumattomana ja kokonaisuudessaan lähetetyn ohjelman yhteydessä kaapeli- tai mikroaaltojärjestelmien välityksellä (ks. BGH, GRUR 2020, 1297 [11 kohta] – Yleisradiointi loma-asuntoihin, oikeuskäytäntöviittauksineen). Oikeus kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen on yleisradiointioikeuden erityistapaus ja näin ollen yleisölle välittämisen erityistapaus. UrhG:n 15 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan välittäminen tehdään yleisölle, jos sen kohteena on monilukuinen yleisö. UrhG:n 15 §:n 3 momentin toisen virkkeen mukaan yleisöön kuuluvat kaikki ne henkilöt, joilla ei ole henkilökohtaisia suhteita teosta hyödyntävään tai muihin henkilöihin, jotka vastaanottavat teokset tai joiden käytettävissä teokset ovat aineettomassa muodossa. Sama koskee esiintyjä, yleisradio-organisaatioita ja elokuvatuottajia, jos niillä on yksinoikeus kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen (ks. UrhG:n 78 §:n 1 momentin 2 kohta, 87 §:n 1 momentin ensimmäinen vaihtoehto, 94 §:n 4 momentti ja 95 §).
- 14 b) Nyt kyseessä olevat tekijöiden ja lähioikeuksien haltijoiden yksinoikeudet, jotka koskevat heidän teostensa ja esitystensä välittämistä yleisölle lähettämällä ne edelleen kaapeleitse, perustuvat Euroopan unionin direktiiveihin. Yleisölle välittämisen käsitettä on näin ollen tulkittava tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdan, jota sovelletaan tekijöihin, ja vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla annetun direktiivin 2006/115/EY 8 artiklan 1 kohdan, jota sovelletaan lähioikeuksien haltijoihin, sekä unionin tuomioistuimen asiaa koskevan oikeuskäytännön mukaisesti (ks. BGH, tuomio 17.9.2015 – I ZR 228/14, BGHZ 206, 365 [39–41 kohta] – Ramses; tuomio 11.1.2018 – I ZR 85/17, GRUR 2018, 608 [22 kohta] – Sairaalaradio; BGH, GRUR 2020, 1297 [11 kohta] – Yleisradiointi loma-asuntoihin, kussakin tapauksessa oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 15 c) Direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2006/115/EY 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun ”yleisölle välittämisen” käsitteeseen sisältyy kaksi tekijää, nimittäin välittämistoimi ja tämän välittämisen kohteena oleva yleisö. Lisäksi tämä käsite edellyttää yksilöllistä arviointia. Tällaisessa arvioinnissa on otettava huomioon useita toisiaan täydentäviä, epäitsenäisiä ja toisistaan riippuvia arviointiperusteita. Koska näiden arviointiperusteiden intensiteetti voi erilaisissa todellisissa tilanteissa olla hyvin vaihteleva, niitä on sovellettava sekä erikseen että vuorovaikutuksessa toistensa kanssa (ks. vakiintuneesta oikeuskäytännöstä unionin tuomioistuimen tuomio 20.4.2023 – C-775/21 ja C-826/21, GRUR 2023, 717 [47 kohta ja sitä seuraava kohta] = WRP 2023, 681 – Blue Air Aviation v. UCMR – ADA ym., oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 16 aa) Muutoksenhakutuomioistuin katsoi perustellusti, että radio- ja televisiolähetysten edelleen lähettäminen jakelujärjestelmän kautta vanhus- ja hoitopalvelukeskuksen asukashuoneisiin on välittämistoimi.
- 17 1) Kun otetaan huomioon direktiivin 2001/29/EY päätavoite, joka on tekijöiden korkean suojan tason varmistaminen, välittämisen käsite on ymmärrettävä laajasti siten, että se kattaa suojattujen teosten kaiken välittämisen käytetyistä teknisistä välineistä tai tavoista riippumatta. Välittäminen edellyttää, että käyttäjä toimii täysin tietoisena menettelynsä seurauksista eli tarkoituksellisesti ja tavoitteellisesti saattaakseen kolmansien saataville suojatun teoksen, jota kolmannet eivät ilman tätä välittämistoimea voisi vastaanottaa. Tältä osin riittää, että suojattu teos on kolmansien saatavilla riippumatta siitä, käyttävätkö he sitä (BGH, GRUR 2020, 1297 [17 kohta] – Yleisradio loma-asuntoihin, oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 18 2) Näin ollen nyt tarkasteltavien radio- ja televisiolähetysten edelleenlähetyksen vanhus- ja hoitopalvelukeskuksen asukashuoneisiin teknisen välineen, kuten jakelujärjestelmän, avulla on luokiteltava direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2006/115/EY 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi ”välittämistoimeksi”. Vastapuoli on jakelujärjestelmän kautta suoritetussa edelleenlähetyksessä toiminut täysin tietoisena menettelynsä seurauksista eli tarkoituksellisesti ja tavoitteellisesti saattaakseen laitoksensa asukkaiden saataviin radio- ja televisiolähetyksiä, joita he ei eivät olisi voineet vastaanottaa ilman vastapuolen tällaista toimintaa.
- 19 bb) Se, katsoiko muutoksenhakutuomioistuin perustellusti, että käsiteltävässä asiassa ei ole kyse yleisölle välittämisestä, on selvítettävä unionin oikeuden kannalta.
- 20 1) Muutoksenhakutuomioistuin totesi, että kaapeleitse tapahtuva edelleen välittäminen vanhus- ja hoitopalvelukeskuksen asukashuoneisiin ei ole yleisölle välittämistä. Vaikka 88 yhden hengen huonetta ja 3 kahden hengen huonetta täyttävätkin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetetun ”varsin huomattavan henkilömäärän” arviointiperusteen, kyseisen laitoksen asukkaat eivät

kuitenkaan ole ”yleisesti keitä tahansa henkilöitä”, kuten lisäksi edellytetään. Välittäminen rajoittuu käsiteltävässä asiassa ”tietyille henkilöille”, koska se tapahtuu rajatulle henkilöryhmälle. Laitoksen asukkaat muodostavat asunnonomistajien yhteisön jäsenten tavoin rakenteeltaan hyvin yhtenäisen ja vakaan ryhmän, jonka tarkoituksena on jäädä laitokseen pysyvästi ja jonka vaihtuvuus on melko vähäinen. Yhteiset tilat tarjoavat mahdollisuuden asukkaiden yhteisiin aterioihin, henkilökohtaiseen keskusteluun ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Hotellista tai kuntoutuslaitoksesta poiketen se, että viimeisen elämänvaiheen asunnoksi valitaan hoitolaitos, muodostaa läheisen yhteyden asukkaiden välille. Vastapuolen tarjoama intervalli- ja sijaishoito ei muuta olennaisesti sen laitoksen luonnetta. Sillä, että vastapuoli pyrkii kaapeleitse tapahtuvalla edelleen lähettämällä voiton tavoitteluun, ei voida perustella erilaista arviointia.

- 21 2) Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yleisön käsite täyttyy vain, kun kyseessä on rajoittamaton määrä potentiaalisia vastaanottajia ja varsin huomattava määrä henkilöitä.
- 22 Kyseessä on ”rajoittamaton määrä potentiaalisia vastaanottajia”, kun välittäminen tapahtuu yleisesti keille tahansa henkilöille eikä vain tietyille yksityiseen ryhmään kuuluville henkilöille (ks. direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdasta unionin tuomioistuimen tuomio 31.5.2016 – C-117/15, GRUR 2016, 684 [42 kohta] – Reha Training v. GEMA; direktiivin 92/100/ETY [nykyisin direktiivi 2006/115/EY] 8 artiklan 2 kohdasta unionin tuomioistuimen tuomio 15.3.2012 – C-135/10, GRUR 2012, 593 [85 kohta] = WRP 2012, 689 – SCF v. Del Corso ja unionin tuomioistuimen tuomio 15.3.2012 – C-162/10, GRUR 2012, 597 [34 kohta] – PPL v. Irlanti).
- 23 Arviointiperusteella ”varsin huomattava määrä henkilöitä” tarkoitetaan, että yleisön käsite täyttyy vain, jos tietty vähimmäistaso ylittyy, jolloin yleisön piiristä suljetaan pois asianomaisten henkilöiden liian pieni tai merkityksetön joukko. Tämän henkilömäärän määrittämiseksi on otettava huomioon kumulatiivinen vaikutus, joka teosten saattamisella potentiaalisten vastaanottajien saataviin on. Tässä yhteydessä on merkitystä sillä, kuinka moni henkilö voi tutustua samaan teokseen samanaikaisesti ja peräkkäin (ks. unionin tuomioistuimen tuomio, GRUR 2016, 684 [40–44 kohta] – Reha Training v. GEMA ja unionin tuomioistuimen tuomio, GRUR 2023, 717 [54 kohta] – Blue Air Aviation v. UCMR – ADA ym., molemmat oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 24 3) Muutoksenhakutuomioistuin katsoi perustellusti, että asukkaiden määrä vastapuolen tarjoamissa 88:ssa yhden hengen ja kolmessa kahden hengen huoneissa täyttää ”varsin suuren henkilömäärän” arviointiperusteen. Tämä arviointi hyväksytään valituksessa, eikä oikeudellisia virheitä ole tältä osin nähtävissä.
- 25 4) Se, onko muutoksenhakutuomioistuin katsonut oikein, että välittämistä ei käsiteltävässä asiassa tapahdu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä

tarkoitettulle rajoittamattomalle määrälle potentiaalisia vastaanottajia vaan yksityiseen ryhmään kuuluville henkilöille, on selvitettävä unionin oikeuden kannalta.

- 26 a) Unionin tuomioistuin on todennut, että sellaisen hotellin asiakkaat, jonka toiminnanharjoittaja laittaa hotellihuoneisiin televisio- ja/tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia, ovat rajoittamaton määrä potentiaalisia vastaanottajia, koska sen, käyttävätkö nämä asiakkaat kyseisen hotellin tarjoamia palveluja, ratkaisee lähtökohtaisesti kukin näistä asiakkaista itse, ja palvelujen saatavuutta rajoittaa ainoastaan hotellin majoituskapasiteetti, joten tällaisessa tapauksessa on kyse ”yleisesti keistä tahansa henkilöistä” (unionin tuomioistuimen tuomio, GRUR 2012, 597 [41 kohta] – PPL v. Irlanti). Samansuuntaiseen ratkaisun unionin tuomioistuin on päättänyt kuntoutuskeskuksen potilaiden osalta (unionin tuomioistuimen tuomio, GRUR 2016, 684 [57 kohta] – Reha Training v. GEMA; sairaalapotilaiden osalta myös BGH, GRUR 2018, 608 [34 kohta ja sitä seuraava kohta] – Sairaalaradio). Kaikissa näissä tapauksissa mahdollisuus käyttää kulloinkin tarjottavia palveluja perustuu lähtökohtaisesti yksittäisen asiakkaan henkilökohtaiseen päätökseen, ja näiden palvelujen saatavuutta rajoittaa ainoastaan kyseisen laitoksen majoituskapasiteetti.
- 27 Toisaalta unionin tuomioistuin on katsonut, että hammaslääkärin potilaat, joille soitetaan odotushuoneessa taustamusiikkia, eivät ole ”yleisesti keitä tahansa henkilöitä”, koska he muodostavat kokoonpanoltaan hyvinkin vakiintuneen henkilökokonaisuuden ja siis määritettävissä olevan potentiaalisten vastaanottajien kokonaisuuden, koska muut henkilöt eivät lähtökohtaisesti pääse hammaslääkärin hoitoon (unionin tuomioistuimen tuomio, GRUR 2012, 593 [95 kohta] – SCF v. Del Corso). Myöskään välittäminen selkeästi määritellylle ja suljetulle sellaisten henkilöiden ryhmälle, jotka hoitavat julkista tehtävää tuomioistuimessa, ei tapahdu rajoittamattomalle määrälle potentiaalisia vastaanottajia, vaan yksittäisille ja määrättyille ammattilaisille (ks. direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdasta unionin tuomioistuimen tuomio 28.10.2020 – C-637/19, GRUR 2020, 1295 [28 kohta ja sitä seuraava kohta] = WRP 2021, 27 – BY [Valokuvatodiste]).
- 28 b) On selvitettävä, voidaanko pelkästään sen perusteella, että laitoksen asukasryhmä on muutoksenhakutuomioistuimen toteamusten mukaan rakenteeltaan hyvin yhtenäinen ja vaihtuvuudeltaan melko vähäinen, katsoa, että välittäminen tapahtuu ainoastaan ”tietyille henkilöille” eikä ”yleisesti keille tahansa henkilöille”. Jaoston mukaan tähän kysymykseen on vastattava kieltävästi, koska pääsy vanhainkodin palveluihin on lähtökohtaisesti kaikkien palveluihin oikeutettujen henkilöiden saatavilla, ja näiden palvelujen saatavuutta rajoittaa vain vanhainkodin majoituskapasiteetti.
- 29 Toisin kuin muutoksenhakutuomioistuin katsoi, pelkästään jo sen perusteella, että asukkailla on mahdollisuus yhteisiin aterioihin, henkilökohtaiseen keskusteluun ja sosiaaliseen kanssakäymiseen, ei voida olettaa, että asukkailla on läheinen yhteys toisiinsa. Joka tapauksessa tästä arvioinnista voidaan päätellä, että yksittäisten

asukkaiden välille muodostuva henkilökohtainen yhteys, joka perustuu tämän mahdollisuuden käyttämiseen, on pelkästään vastapuolen tarjoamien asuntojen, hoitojen ja palvelujen (tervetullut) sivuvaikutus ilman, että – kuten edellytetään (ks. unionin tuomioistuimen tuomio, GRUR 2016, 684 [57 kohta] – Reha Training v. GEMA) – asukkaiden kokonaisuudesta muodostuisi ”yksityinen ryhmä” (ks. Kammergericht [Berlin] ([Berliinin] osavaltion ylioikeus, Saksa), päätös 10.6.2020 – 24 U 164/19, [26 kohta] ja Oberlandesgericht Dresden (osavaltion ylioikeus, Dresden, Saksa), GRUR-RR 2023, 149 [26 kohta]).

- 30 Jaoston käsityksen mukaan myöskään julkisoikeudellisilla säännöksillä, joihin valitukseen annetussa vastauksessa viitataan ja joissa otetaan huomioon se, että hoitolaitoksen asukkaat ovat erityisen suojelun ja avun tarpeessa, ei ole vaikutuksia siihen, kuinka kaapeleitse tapahtuva edelleenlähetyks, jonka tarkoituksena on tarjota asukkaille mahdollisuus radio- ja televisiolähetysten vastaanottamiseen, on luokiteltava tekijänoikeuskorvauksien kannalta. Valitukseen annetussa vastauksessa tukeudutaan tältä osin liittovaltion asumispalveluista annettuun lakiin (Heimgesetz), jonka tarkoituksena on sen 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan suojella hoitolaitoksissa asuvien ihmisarvoa, etuja ja tarpeita ja jonka 10 §:ssä säädetään laitosten perustamisesta edunvalvontaa varten. Lisäksi vastauksessa viitataan asumismuodoista ja osallistumisesta annettuun Rheinland-Pfalzin osavaltion lakiin (Landesgesetz über Wohnformen und Teilhabe), jonka tarkoituksena on sen 1 §:n 1 momentin mukaan suojella, kunnioittaa ja tukea ikääntyneitä henkilöitä sekä täysi-ikäisiä vammaisia ja hoidon tarpeessa olevia henkilöitä ja jonka 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään, että näiden kohderyhmien osallistumista yhteiskunnalliseen elämään ja heidän vaikuttamismahdollisuuksiaan laitoksessa, jossa he elävät, on vahvistettava.
- 31 3. Näiden lisäedellytysten osalta, joita unionin tuomioistuin on asettanut direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle yleisölle välittämiseksi, on selvitettävä, onko unionin tuomioistuimen tähän saakka käyttämä määritelmä, jonka mukaan direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ”yleisölle välittäminen” edellyttää, että ”suojattu teos on välitettävä tietyllä teknisellä tavalla, joka poikkeaa siihen asti käytetyistä tavoista, tai, jos näin ei ole, ”uudelle yleisölle” eli yleisölle, jota tekijänoikeuden haltijat eivät ole ottaneet huomioon silloin, kun ne antoivat luvan teoksensa alkuperäiseen yleisölle välittämiseen”, edelleen yleisesti voimassa, vai onko käytetyllä tekniikalla merkitystä enää vain silloin, kun alun perin maanpäällisesti satelliitin tai kaapelin välityksellä vastaanotettuja sisältöjä siirretään avoimeen internetiin (toinen ennakkoratkaisukysymys).
- 32 a) Unionin tuomioistuin on katsonut, että jotta kyseessä voisi olla ”yleisölle välittäminen”, suojattu teos on välitettävä tietyllä teknisellä tavalla, joka poikkeaa siihen asti käytetyistä tavoista, tai, jos näin ei ole, ”uudelle yleisölle” eli yleisölle, jota tekijänoikeuden haltijat eivät ole ottaneet huomioon silloin, kun ne antoivat luvan teoksensa alkuperäiseen yleisölle välittämiseen (unionin tuomioistuimen tuomio 7.8.2018 – C-161/17, GRUR 2018, 911 [24 kohta] = WRP 2018, 1052 –

Land Nordrhein-Westfalen v. Renckhoff, oikeuskäytäntöviittauksineen). Jos myöhemmässä välittämisessä käytetään erityistä tekniikkaa, joka poikkeaa alkuperäisvälityksen tekniikasta, ei ole tarpeen tutkia, välitetäänkö teos uudelle yleisölle, vaan tällaisessa tapauksessa välittäminen edellyttää ilman muuta tekijän lupaa (ks. unionin tuomioistuimen tuomio 7.3.2013 – C-607/11, GRUR 2013, 500 [24–26 kohta] = WRP 2013 18, ITV Broadcasting v. TVC ja unionin tuomioistuimen määräys 21.10.2014 – C-348/13, GRUR 2014, 1196 [14 kohta] = WRP 2014, 1441 – BestWater International).

- 33 Unionin tuomioistuin on kuitenkin katsonut, että kansallisen yleisradio-organisaation yleisradiolähetysten välittämistä samanaikaisesti, kokonaisuudessaan ja muuttamattomana kaapelin välityksellä kotimaassa ei edellyttänyt lupaa alkuperäisestä välittämisestä poikkeavasta tekniikasta huolimatta, koska kyseessä ei ollut ”uusi yleisö” (unionin tuomioistuimen tuomio 16.3.2017 – C-138/16, GRUR 2017, 510 [26–30 kohta] = WRP 2017, 682 – AKM). Asian AKM esittelevän tuomarin mukaan niin kutsuttua teknistä näkökohtaa ei pitäisi soveltaa kyseisessä tapauksessa (Malenovský, medien und recht 3/18 – liite, s. 14, 17 kohta ja sitä seuraava kohta).
- 34 Myös sellaista yleisölle välittämistä tutkiessaan, joka suunnataan hotellien (unionin tuomioistuimen tuomio 7.12.2006 – C-306/05, Kok. 2006, I-11519 = GRUR 2007, 225 [37–47 kohta] – SGAE v. Rafael) ja ravitsemisliikkeiden asiakkaille (unionin tuomioistuimen tuomio 4.10.2011 – C-403/08 ja C-29/08, Kok. 2011, I-09083 = GRUR 2012, 156 [197–199 kohta] – Football Association Premier League ja Murphy) sekä terveyskylpylälaitosten (unionin tuomioistuimen tuomio 27.2.2014 – C-351/12, GRUR 2014, 473 [27–33 kohta] = WRP 2014, 418, OSA v. Léčebné lázně) ja kuntoutuskeskusten potilaille (unionin tuomioistuin, GRUR 2016, 684 [57–62 kohta] – Reha Training v. GEMA), unionin tuomioistuin on tarkastellut ainoastaan ”uuden yleisön” ominaispiirrettä ottamatta huomioon teknistä tapaa.
- 35 b) Käsiteltävässä asiassa on kyse unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettusta erityisestä tekniikasta, koska muutoksenhakutuomioistuimen toteamusten mukaan vastapuoli vastaanottaa yleisradio-ohjelmat satelliittivastaanottimen kautta ja syöttää ne kaapeliverkkoonsa (ks. unionin tuomioistuimen tuomio, GRUR 2013, 500 [26 kohta] – ITV Broadcasting v. TVC ja GRUR 2017, 510 [26 kohta] – AKM). Tekninen näkökohta voi kuitenkin – kuten asiassa AKM annettussa tuomiossa – olla merkityksetön, jos edelleenlähettäjän rooli rajoittuu pelkästään maanpäällisen signaalin samanaikaiseen, täydelliseen ja muuttumattomaan siirtämiseen kaapeleita käyttäen (ks. Malenovský, medien und recht 3/18 – liite, s. 14, 17 kohta ja sitä seuraava kohta). Oikeuskirjallisuudessa on esitetty näkemys, jonka mukaan yleisölle välittäminen voidaan perustella erityisellä tekniikalla enää vain niissä tapauksissa, joissa alun perin maanpäällisesti satelliitin tai kaapelin välityksellä vastaanotettuja sisältöjä siirretään avoimeen internetiin, koska vain verkkokäyttö on sellaista välittämistä, joka edellyttää aina erillistä lupaa (ks. Peukert, ZUM 2017, 881, 887–890 [jäljempänä e kohta]).

- 36 4. Kun otetaan huomioon muut edellytykset, joita unionin tuomioistuin asettaa direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle yleisölle välittämiseksi, on lopuksi tarpeen selvittää, onko kyseessä direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa olevassa ”yleisölle välittämisen” määritelmässä tarkoitettu ”uusi yleisö”, kun vanhainkodin voittoa tavoitteleva toiminnanharjoittaja lähettää oman satelliittivastaanottimensa kautta vastaanotettuja yleisradio-ohjelmia samanaikaisesti, muuttumattomina ja kokonaisuudessaan kaapeliverkkonsa välityksellä kyseisen laitoksen asukkaiden huoneissa oleviin televisio- ja radioliitännöihin. Tässä yhteydessä herää lisäksi kysymys siitä, onko tämän arvioinnin kannalta merkitystä sillä, voivatko asukkaat vastaanottaa televisio- ja radio-ohjelmia huoneissaan maanpäällisesti kaapelilähetyksestä riippumatta ja saavatko oikeudenhaltijat korvauksen jo alkuperäiseen lähetykseen antamastaan luvasta (kolmas ennakkoratkaisukysymys).
- 37 a) Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohdassa olevassa yleisölle välittämisen määritelmässä tarkoitettu ”uusi yleisö” on yleisö, jota tekijänoikeuden haltijat eivät ole ottaneet huomioon silloin, kun ne antoivat luvan teoksensa alkuperäiseen yleisölle välittämiseen (unionin tuomioistuimen tuomio, GRUR 2018, 911 [24 kohta] – Land Nordrhein-Westfalen v. Renckhoff, oikeuskäytäntöviittauksineen). Unionin tuomioistuimen mukaan tekijä, joka antaa luvan teoksensa yleisradioimiseen, pitää yleisönä lähtökohtaisesti vain sellaisia vastaanotinten haltijoita, jotka vastaanottavat lähetyksen yksin tai yksityis- tai perhepiirissä. Vastaanottimen haltija, joka – kuten hotellin tai ravitsemisliikkeen omistaja unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetuissa menettelyissä – antaa muulle yleisölle mahdollisuuden kuunnella tai katsella teosta, välittää teoksen uudelle yleisölle (ks. unionin tuomioistuimen tuomio, GRUR 2007, 225 [41 kohta ja sitä seuraava kohta] SGAE v. Rafael ja GRUR 2012, 156, 197–199 kohta – Football Association Premier League ja Murphy; ks. myös BGH, päätös 16.8.2012 I ZR 44/10, GRUR 2012, 1136 [18 kohta] = WRP 2012, 1402 – Laajakaistakaapeli).
- 38 Unionin tuomioistuin on lisäksi todennut, että vaikka voiton tavoittelu ei ole ratkaiseva tekijä suojatun teoksen yleisölle levittämisen luokittelemisessa ”yleisölle välittämiseksi” (ks. unionin tuomioistuimen tuomio, GRUR 2013, 500 [43 kohta] – ITV Broadcasting v. TVC), se ei kuitenkaan ole merkityksetön muun muassa määritettäessä kyseisen levittämisen johdosta mahdollisesti maksettavaa korvausta (ks. unionin tuomioistuimen tuomio, GRUR 2012, 156 [204 kohta] – Football Association Premier League ja Murphy ja [unionin tuomioistuimen tuomio] GRUR 2016, 684 [49 kohta] – Reha Training v. GEMA).
- 39 b) Käsiteltävässä asiassa on näin ollen selvitettävä, muodostavatko vastapuolen vanhainkodin asukkaat ”uuden yleisön”, kun he vastaanottavat televisio- ja radio-ohjelmia huoneissaan eli yksin tai yksityis- tai perhepiirissä, ja vastapuoli, joka ei ole alkuperäinen yleisradio-organisaatio, asettaa lähetyssignaalit asukkaiden saataviin vanhainkodin voittoa tavoittelevan toiminnan yhteydessä.

- 40 Kysymys siitä, vastaanottavatko vanhainkodin asukkaat ohjelmat huoneissaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla yksin tai yksityis- tai perhepiirissä, herää jaoston mielestä myös silloin, kun vanhainkodin asukkaat eivät kuulu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettuun yksityiseen ryhmään (tästä edellä 19 kohta ja sitä seuraavat kohdat).
- 41 Koska vastapuoli on väittänyt, että asukkaat voivat vastaanottaa televisio- ja radio-ohjelmia huoneissaan maanpäällisesti kaapelilähetyksestä riippumatta, on lisäksi selvitettävä, vaikuttaako tämä seikka oikeudelliseen arviointiin, koska tältä osin on tarvittaessa tehtävä päätelmiä.
- 42 On vielä tarpeen selvittää, onko tämän arvioinnin kannalta merkitystä sillä, saavatko oikeudenhaltijat korvauksen jo alkuperäiseen lähetykseen antamastaan luvasta. Tämä koskee oikeudenhaltijoita, jotka saavat korvauksen lähetyksluvasta alkuperäisiltä lähettäjiltä (ks. Loewenheim/Flehsig, *Handbuch des Urheberrechts*, 3. painos, 47 §, 31 kohta), mutta ei alkuperäisen lähetyksen suorittavia yleisradio-organisaatioita, joiden lähioikeuksia jäsenvaltiot voivat direktiivin 2001/29/EY 16 perustelukappaleen mukaan suojata laajemmin yleisradioinnin ja yleisölle välittämisen osalta. Näin ollen silloin, kun ”uutta yleisöä” arvioidaan sellaisten oikeudenhaltijoiden tapauksessa, jotka saavat korvauksen jo alkuperäisestä lähetyksestä, voitaisiin todennäköisemmin katsoa, että vanhainkodin asukkaat kuuluvat yleisöön, jonka oikeudenhaltijat ovat ottaneet huomioon antaessaan luvan julkaisemiseen, kuin sellaisten yleisradio-organisaatioiden tapauksessa, jotka eivät ole saaneet vielä korvausta alkuperäisestä lähetyksestä ja joiden kannalta ”uusi yleisö” voisi tulla kyseeseen silloin, kun voittoa tavoitteleva toinen organisaatio suorittaa edelleenlähetyksen.

[--]